

ውልቀ መራሒ ህግደፍን እታ ሰልፍን።

ሳልሳይ ክፋል (ብተስፋ ዘውደ)

ከምቲ ኣብ ካልኣይ ክፋል ዝተጠቐሰ ህዝባዊ ሓይልታት ንህዝቢ ምኽባርን፣ እቲ ህዝቢ ድማ ወሳኝ ዕድሉን ክኸውን ዝጠልቦ ጠለባት ከተተግብር ኣይተማህረትን ምባላይ ዝዝከር ኢዩ። እዚ ኣበሃህላ እዚ ነቲ መራሕን ነታ ብምትላል ዝሃነጸን ናይ ብሕቱ ሰልፊን እንበር፣ ነቶም ኣብታ ሰልፊ ካብ ትህጽ ዝተሳተፉ ኣይምልከትን። እዚ ኣብቲ ዳሕራይ ዝበርህ ጽሑፋት ዝርዝራት ከቕርቦ ኢዩ። ብመጠኑ ቆንጫሊ ክጠቕሶ ዝደፋፋኣኒ እቲ ቅድሚኣ ካልኣይ ውድብ ኣብ ሜዳ ኤርትራ ዝነበረ ዋዜማ ኮነ ምንጻል ዓብሊሉ ዝኸደ ሜላ ብመጠኑ ንምግላጽ ኢዩ። ንኹሉ ክፍጸም ዘለዎ እንተ ብዕላማ (ስትራተጂ) ወይ ብሜላ ከመይ ተሰንዩ ይቐርብ፣ ርእሱ ዝኸኣለ መሰጋገሪ መድረኽ ኢዩ። እዚ መድረኽኺ ከኣ ኢዩ እቲ ቀንዲ ኣተኩሮ ክግበረሉ ዝግባእ። ኣብቲ መሰጋገሪ እዋን ዝግለጽ ዝነበረ ናይ ምትእርራም ፈተነታት ከም ዝተገብረ ይሕበር ነይሩ። ግን እንታይ ኢዩ እቲ ክእረም ዝነበሮ? መንከ ኢዩ ኣራሚ፣ መንከዩ ተኣራሚ? እዚ ኢዩ እቲ ቀንዲ ንኹሉ እቲ ሎሚ ዘጋጥመና ዘሎ ሕልኸላኽ መስመር ዝፈጠሮ።

ብመጀመርያ ነቲ ሕልኸላኽ ዝፈጠረት እታ ሃጸያዊት መንግስቲ ኢትዮጵያ ኢያ። ንሳ እውን ካብቲ ኣብ እዋን ምምሕዳር ብሪጣንያ ከሎ ዝጠንሰሰቶ ግን ብናይ እንግሊዛውያን ዝተጀመረን፣ ብወካሊ ናይ ለዡን ኦፊሰር ኮሎኔል ነጋ ሃይለስላሴ ኮነ ምስታ ማሕበር ኣንድነት ምስ ኢትዮጵያ ዝተኣልመ ውዲት ኢዩ ነይሩ። እዚ ኣብ ልዕሊ ስሙ ዝተጠቐሰ ሰብ ገንዘብን ዕጥቅን ናብ ኤርትራ ከም ዝሰሉኹን እታ ኣብ ትሕቲ ናይ ብሪጣንያ ብሞግዚትነት ትመሓደር ዝነበረት ኤርትራ ድማ ብሻፋቱን ከተርትን ከም ትርበጽ መደብ ኣውጸኣ። እዚ ሓገዝ ሞግዚታዊ ምምሕዳር ብሪጣንያ ዘይተፈልዮ ሌገፍን ኦፊሰር ብርክት ዝበሉ ኤርትራውያን ወይጦታት ኣብ ኣስመራን ከባቢኣን ዝመደቡ ናይ ገንዘብን ዕጥቅን ዝዋፈረሉ ግብረ ሸበራዊ መስርሕ ይካየድ ምንባሩ ይዝከር። ከም ኣቶ ወልደኣብን ኣቦና ከበረን መውጋእቲን ሞትን ናይቲ እዋንቲ ጭቡጣት ምቕታልን መውጋእትን ክንጠቕስ ንኸእል። ብናይ በረኻ ሽፍትነት ድማ መዋፈርቲ ከም ጸሓፍፊ-ትእዛዝ ወልደገርጊስን ልእኹምን ወካሊኦም ኣብረሃ ወልደታተዮስ ናይ ሽዑ ኮሎኔል ዳሓር ለተና ጀነራል ኢሲያስ ገብረስላሴን ካብ ሸረን እኹሉም ገንዘብን ዕጥቅን እንዳ ሃቡ ንኤርትራ ብሸፍትነት ዝሃወጹን ዓመጽን ሸበራን ዘካየዱ ከም ዕሉላት ሸፋቱ በዓል ሓጎስ ተምነዎ፣ ኣስረሲህይ እምባየ፣ ደቂ

ሙሳዝጊ ከምኡውን ካልአት ሸፋቱን ምንባርም ዝገኘር ኢዩ። እቲ ቀንዲ ዘካይድዎ ዝኸበሩ ድማ ብፍላይ ሓጎስ ተምነዎ ምስ መሻርኻቱ ኣብ ባርካ ኣሓ በንጻምር በኣማኣት ብምዝራፍን ንትግራይ ብምስጋርን ዓመጽ ኣብ ልዕሊ በንጻምርን ናራን ብምክያድ ንሰላማዊ ህዝቢ መውጽእን መእትውን ከም ዝኸልእዎ ዘይርሳዕ ኣዕናዊ ጸብጻብ ታሪኻም የረጋግጸ።

ታሪኽ ንፖለቲካዊ ናጽነት ብ1 መስከረም 1961 ብረታዊ ቃልሲ ተጀሚሩ ይበል እንበር እቲ ቀንዲ ምክልኻል ህዝቢ ባርካ ግን ካብ 1947 ብጥርጉፍ ዝጀመሮ ጅግና ኣያን ኣቦን ህዝቢ ሓምድ እድሪስ ዓዋት ኢዩ። እዚ ህዝባዊ ዓመጽ ኣብ ልዕሊ እቲ ኣማኒ ምስልምና ኮነ ኢልካ ንህዝቢ ኤርትራ ከም ዝበሳበሰን ብናይ እምነት ምፍልላይ ከም ዝናወጽን ምግባር ዝተፋሕሰ ማእለማ ኢዩ። እዚ ተግባር እዚ ኣብ መውጻእታ 40ታት ይካየድ ይንበር፣ ግን ብኸልእ ስውሩ ውሽጣዊ ሽበራታት ድማ ኣብ 50ታት እውን ይደጋገም ነይሩ። እቲ ብማሕበር ፍቕሪ ሃገር ንምሉእ ናጽነት ዝተኸየደ ቃልሲ ንምብርዓን በዓል ኮለነል ነጋ ሃይለስላሴ ኣብተን ዝተፈላለዩ ፖለቲካውያን ሰልፍታት ኣባላቶም ብምጅላሕን ኣስሊኹም ብምእታውን ንናይ ናጽነት ቀጽሪ ንምብርዓን ዘካየዎ ሸርሒ ብዙሕ ደም ፈሲሱን ንፖለቲካ ኤርትራ ደዊኑ ምሉእ ናጽነት ከም ዘይግበኣና ኣህሲሱን ነይሩ ኢዩ። ኣብ ትሕቲ እዚ ሽበራዊ ደበና ድማ ንምክልኻል እምነትን ሃገርን እቲ „ሸባን“ ዝብል ጉጅለ ክቐውም ዝተበገሰ። ነቲ ማሕበር ፍቕሪ ሃገር ሰሊኹም ዝኣተዉ ድማ ብሰለላዊ ተግባር ናይ ንጹሃት ሃገርውያን ደም ከም ዝፈሰሱ ተገይሩ። ኣብቲ ናይ ሹባን ማሕበር እውን ሶቲኹም ዝኣተዉ ምንባርም ዘይከሓድ ኢዩ። ምንዋጽን ምቕንጻልን ጸብጻብካ ናብቲ ናይ በዓል ኣንዞ ማተንዞ ዝቐርብ ምእንቲ ኤርትራውያን ንናጽነት ዘይምብሳሎም ዘርኢ ዝርዝር ክቐርብ ዝተማህዘ ማእለማ ብቑኒን ተጠምጢሙ ብማእለማ ተኣሊሙ እድያቱ ቀጠልያን ብጫን ቀይሕን ክቐባእ ኢዩ ተረኪሙ። እዚ ሪክያሞዚ ግን ቀጠልያን ብጫን ኣይተለክዩን። ሸኻን ዱርን ኮነ ወርቂ ውን ኣይተረኸበን። እታ ቀያሕ ግን ንጻና ንኤርትራውያን ኣጠልቅያትናን ኣዕለቕለቓትናን። ክቡርን መጠን ዘይብሉ ደማና ንሃገርና ኣስቲናያ። ነዚ ሹሉ እዚ ድማ እቲ ዝኸፍኦ ናብቲ ዕጥቃዊ ቃልስና ምስግጋሩን ምእታውን ኢዩ ኣዝዩ ዘሕዝነና። ኣንጻር መግዛእቲ ዝኸፈልናዮ ዝተጸበናዮን ዝመደብናዮ፣ ምእንቲ ከፊልና ናጽነትና ክንጭብጥ ጥራይ ዘኮነስ ክንውፈና ተቐሊስና። ቃልስና ንምሉእ ናጽነት ይኹን እንበር መሰነይታ መደብና ድማ እቲ ደመኛና ዝገደፎ ኣሰር ምሳና ሊሒኹ። ነቲ ዝለሓኸ ድማ ስለ ዘየማዕደናዮ ኣይተማሃርናሉን። ገና እውን ንደሚ ኣሎና።

ዕጥቃዊ ቃልስና ክምስረት ከሎ ነቲ ኩሉ ዝሓለፈ ክትንተን፣ ነቲ ዝተተንተነ ድማ ከይድገም መከላኸሊ ሜላ ክህጽ፣ ነቲ ዝተሃንጸ ኣብ ተግባር ክውዕል፣ ነቲ ዝተፈጸመ ድማ

መቐጽልታ መሳልል ክስርዓሉ፣ ንዝተበጽሐ ገምጊሙ ድማ ቀጻሊ መደብ ክሕንጽጽ ምተገበአ። ጀመርቲ ሰውራ ፓለቲካዊ ስጉምቶም ብዘይካ እቲ ዕጥቃዊ ሰውራን ሰራዊትን፣ ንዕኡ ዝመርሕን ነብሱ ዝመርሓሉን ክለሱ-ሓሰብ ከም መምርሒ ክስፍር ነይርዎ። ነቲ መምርሒ ክልሱ-ሓሳብ እውን ምስ ህዝብን ሃገርን ማለት ንማሕበራዊ ቅርጽን እምነትን ከም ቀንዲ ረጅሒ ዝጠመተን፣ ሙሁራትን ለባማትን ብደቅቕ ኣጽኒዖም ዘቕረብዎ ክኸውን ምተገበአ። እዚ እውን ብዕቱብ ተሳትፎ ህዝቢ ክምእከልን ክውነን ዝብል መርገጺ ኮነ መስመር ምስ ዝመርሐ፣ ንኹሉ ምቁጽጻር መኸኣለ። ቂምታ ሒዙ ዝተበገሰ ኣካል ብመጀመርታ ቂሙ ኣንጻር መን ዝቐንዕ ኢዩ ክስፍር ዝግባእ? ብፍላይ ነቲ ኣብ ደቂ ሃገር ገዱ ዝተንጠነ ሸርሕታት መበገሲኡ ወይ ቀንዲ ፈልፋሊ ኣለልዩ ኢዩ ክበገስ ኢዙ ዝነበሮ። ስርዓት ኢትዮጵያ ጥራይ ከም ጸላኢ ምቕማጥ በይኑ ኣኻሊ ኣይነበረን። ኢትዮጵያ ፈታውን ጸላእን ኮይኑ ዝተመቐቐለ ኤርትራዊ ሕብረተ-ሰብ ከም ዘርበሓ ትፍልጥ ነይራ። ነቲ ህዝቢ ድማ ክዳመየሉ ዝኸእል ተንኮልን ማእለማን ከም ተመክሮ ቀጥ ኣቢላ ሒዛቶ ኢያ ተዋፊራ። ፓለቲካዊ መስርሕ ንጸላኢኻ ምንጻል፣ ምፍንጫል፣ ስነ-ኣእምሮዊ ጭንቂ ከም ዝሓድሮ ምግባር የርብሕ። ስርዓት ሃጺያዊ ኢትዮጵያ ነዚ ተግባር እዚ ልዕሊ እቲ መከላኸሊ ዕጥቃ ኢያ ሪኣቶ። ነቲ ቀንዲ መከላኸሊ መስመራ እውን በዚ ተንኮል እዚ ኢያ ዓጢቓን ኣዕጠቓቶን። ነቲ ብረታዊ ቃልስና ድማ ብዘይ ኣቕልቦን ምስትብሃልን ኢዱ ኣብ ልዕሊ ደቂ ሃገር ማለት ምስ ህዝብና ክቀሓረሉ ዝኸእል መንጻፍ ዘርጊሒ። ሶሊኻን ተሞኸልያን ትኣትወሉ ሚላ ድማ ነቲ ክርስትያናዊ ኣካል ኤርትራ ክጽለኣሉ ዘለዎ ተግባር ክትፍጽም ተዋፊራ። ሰውራ ኣብ ኣስላማዊ ከባቢ ስለ ዝተመስረተ፣ ነቲ መስራቲ ድማ ምስ ሓዉን ሓብቱን ምንጃት ኢያ ፊሒሳን ጠነግ ኣንቢራን።

እቲ ዕጥቂ ዘይዓጠቐ ህዝብና፣ ግን ኣብ ፍሕሶን እኩይ ተግባር ዘይተዋፈረ ሰፊሕ ህዝብና ግዳይ ናይ ኢትዮጵያ ተንኮል ከም ዝኸውን ተገይሩ። ህዝብና ግን ኣይተፈላለየን፤ ኣይተሃመለን። እቲ ካብ 40ታት ጀሚሩ ህይወቱን ጥራቱን ንብረቱን ዝበረሰ ናይ ቆላታት ህዝብና ግን ነቲ ጅምላዊ ማሕረድን ዝምታን ስለ ዝተሳጠሓ ህዝቢ ክበሳ ብዘይካ እቶም ገለ ገለ መሳርሒ ሃጺያዊ ስርዓት ሃይለስላሴ ዝኾኑ ሕዞንን ጉህይን ምንባሩ ዝኸሕድ ሰብ የለን። ኣብ በረኻታት ባርካ ሰምሃር ኣብ ዋራን ኢራን ኣብ ሰንሒትን ኣብ ተቐማጦ ሳሆ ዘለዉ ኣመንቲ ምስልምና ዝተኻዩደ ህልቂት መን ይስሕቶ። ንሓንቲ ላም ወይ ሓደ ብዕራይ ብ0.50 ሳንቲም ጦር ዘሚቶም ዘምጽእውን ክሸየግ ንዕዳጋ ተዋፊረን ህዝቢ ክሳብ ክንደይ ከም ዝሓዘን ዝበኸየን ናይቲ ሽዑ መንእሰይ ዕድመ ሎሚ ግን ጸግሩ ካልእ ሕብሪ ዝተለወጠ ወይ ዝተልጠ ሽማግሌ ዝኸከሮ ሓቂ ኢዩ። በቲ ካልእ መዳይ ድማ ካብቲ

ንግፍዕታት ዝተጋለጸ ወገን ዘንጸርጸሩ ገለ ገለ ተቓለስቲ ድማ ኣንጻር እቶም ኮማንድስ ዝፈጸምዎ ኣብ ልዕሊ የሕዋቶም ኤርትራውያን ናይ መረረ ስጉምቲ ምውሳዶም ዝገከር ኢዩ። ኣብ ምሉእ ዓለም ድማ ህዝቢ ምስ ህዝቢ ዘናቐት ተግባር ብኸምቲ ስርዓት ኢትዮጵያ ዝፍጸም ዝነበረን ተግባር ክደጋገም ክሳብ ሎሚ ይርእ። ነዚ ህዝቢ ኤርትራ ፈሊጥዎን ነጺግዎን ስለ ዝኸደ፣ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣንጻርጸሩ ንመንእሰያት ከተማ ኣስመራን ከባቢኣን ብስልክን ብዓረርን ዝፈጸሞ ዝከሓድ ኣይኮነን። ህዝብና ተረረን ሓየለን እንበር ኣይተንበርከኸን።

እዚ ናይ ሎሚ ጉዳይ ግን ኣሰሩ ዘገደፈ ካብ 40ታት ጀሚሩ ተጠናኒጉ ዝቐጸል ዘሎ ተግባር መሰረቱን መበቆሉን ቀሊል ኣይኮነን እኳ ደኣ ነዊሕ ሱር ኣለዎ። ብርግጽ ድማ ነዊሕ ሱር ኣለዎ። ኣይትረስዑ እታ ናይ መወዳእታ 1966 ሰነድ። ቀላል ገርኩም ኣይትውሰድዎ። ህዝብና ሎሚ ሓቢሩ ዘይዝቲ፣ ተነጻጸሉ ዝኸይድ ኮይኑ፣ ሓድነት፣ ሓደ ህዝቢ ሓደ ልቢ ዝብል ናይ ወረቐት መግለጺ ጥራይ ከም ዝኸውን ዝተገብረሉ ፍሕሶ ቀስ ብቐስ ነቲ ዝተጠናነገ ፈትልታት ንምዝርዛር ንበገስ። ገጢሙና ዘሎ ፍረ ናይቲ እዋንቲ ኢዩ። ኣጽፋሩ ካብ ማእከል መሳፍንቲ ኢትዮጵያ ዝበቐለ ከም ዝኾነ ክካሓድ የብሉን። እስኪ ንኸድ ንሰጉም፣ ክንሰግር ነቲ ህጉም።

እቲ ቀንዲ ፍልልይ ኣብቲ ከበሳውን ቆላውን ህዝብና ዝበቐለ ኣይነበረን። ህዝቢ ብናቱ ዓቕሚ ተመኪሩን ኣስተብሂሉሉን ብምንባሩ እቲ ጉድለት ኣብቲ ናይ ዕጥቂ ቃልሲ ኢዩ ክባራዕ ተመዲቡ። ህዝቢ ንምትላል መታን ክጥዕም እቲ ቫይሩስ ብመጀመርያ ኣብቲ ዕጥቃዊ ሰውራ ክተኣታቶ ምስ ዝከኣል ዝያዳ ውጺታዊ ክኸውን ከም ዝኸእል ሃይለስልሴን ኮራኩር መሳርሕቱን ኣሚቶም። ሃጻሃዊ ስርዓት ኢትዮጵያ ብናይ ካልኣይ ውግእ ዓለም ዝተዋህቦ መምርሕን ክፍኣትን ብዝከኣሎ ነቲ ህዝቢ ስለ ዘይኣመኖ ሓያል ናይ ስለላ መርበቡ ዘርጊሑ ዝሰርጸሉ ናብ ብረታዊ ቃልስና ኢዩ ኣድሂቡ። ነቲ ዝሃነጸ ናይ ምፍልላይ ተግባሩ ከዐውት ብተዘዋዋሪ ከዳዓት ክልእኸ ከም ዝተዋፈረ መን ይኸእድ። ገለ እውን ናይ ግድን ኣይኮነን ተላኢኹ ኣብ ቃልስና ክሕወስ። እንተ ቤታዊ ሕግምን ወይ ካልእ ናብ ውልቀ-ረብሓን ኣንነትን ዘማዕበለ ቦቲ ዝምቡል ሕግም ከም ዝሰርጸ ተገይሩ፣ ናይ ሓንጎል ምሕጸብ ተኻይድሉ፣ ነቲ ዝድለ ተንኮል ከዋፍር ሃሙን ቀልቡን ናብ ዝረብሓሉ ኣንፈት ክምራሕ ይግበር። ጥራይ ክሕወሰሉ ዝኸእል መደብ ብዘይጭኖ ትኪ ክመሓላለፈሉ ይኸእል። እዚ ናቱ ረብሓ ኣካል ድማ ልዕሊ ኩሉ ዝጠመተ ካብ ኩሎም ዝኸፍኦ ኢዩ። ከምዚ ዝበል ሰብ ድማ ብናይ ፓለቲካዊ ሸርሒ ሃሱስ ተባሂሉ ዝጸዋዕ። እዚ ከምዚ ዝበለ ሰብ ዝቐነሉ ዝንባሌ ስለ ዘለዎ፣ ከምኡውን ቀይደ ቦተኽ ስለ ዝኾነ ክዳብን ክብ ክብልን

ሰለጣን ክጭብጥን አባላት ስድራ-ቤቱ አሕሊፉ ምእንቲ ረብሕኡ ድማ ኣብ ልዕሊ ህይወት ንጹሃት ዘጋታት ምቕንጻላትን ምህላቕ ይበጽሕ።

ህርፋን ሰለጣን ካበይ ይቦቅልን ይብገስን ድማ ርእሱ ዝኸኣለ መበገሲ ኣለዎ። ሓደ ኣካል ካብ ስድራ-ቤቱ ዲዩ ወይ ድማ ብቐረባ ኣብ ኣብ ኣገልግሎት ከሎ እቶም ሰለጣን ዝሓዙ ነቲ መድረኽ ብቐረባ ስለ ዝዕዘብ፣ ንመሳልል መደዩቢ እንበር ነቲ ቀንዲ ማሕበራዊ ኣገልግሎት ኣየንብቦን። እንዳ ዓበዮን እንዳ ወሰኸን ክኸይድ ከሎ ነብሱ-ኣድናቆቱ ጥርዙ እንዳ ወሰኸ ይኸይድን ይሰክርን። ንኹሎም ይዕንቁፉኒ ኢዮም ዝብሎም ክኣሊን ከጥፍን ይብገስ። ኣብ ዕላምኡ ክበጽሕ ነቶም ልዕሊኡ ዘለዉ በበይኖም ከመይ ገይሩ ከም ዝጸልዎም ይባላሓት። ናይ ተንኮል ክእለቱ ይዓቢ። ለይቲ ሰብ ክድቅስ ንሱ ድቃስ ዘይብሉ ይሓድር። ናይ ፍሕሶን ውድቲን ምኩር ይኸውን። ኩሉ ብቐጻቱ ድማ ብመለክዒ እታ „እቲ መስፍን“ ትብል ናይ ማክያሽሊ ጸብጸብ ትህጽ። ኩሎም መሳርሕቱ በብሓደ ብዝተፈላለዩ የህልቑ። እዚ እውን ኣሰሩ ስለ ዝሰዕቡ ንኹሉ ሰጉምቱ ስለ ዝመልከትዎ፣ ነቲ ዘንብብዎ ኣሰር መታን ክድምስስ መትከሉ ይኸውን። ንዕኡም ክድምስስ ድቃስ ዘይብሉ ከውታን ከውሊን ብሕትውናን ይፈቱ። ኩሎም እቶም ናይ ብሕታዊ ሰለጣን ዝጭብጡ በዚ መስመር እዚ እቶም ዝገባዙ። ንኹሉ ስነ-ፍልጠታዊ መግለጺታት ማንም ካብቶም ምስኡ ዘለዉ ክገልጹን ከቐርቡን ስለ ዘዩፍቅድ፣ ዝበሃል ንዓይ ሃቡኒ ኣነ ክብሎ እሞ ንረብሓ ሓፋሽ ክውዕል ዝብል መታለሊ ሽሕጣን ሂቡ ይወስድ። ሂብናዮ ከይብሉ ድማ እታ ዝለገሰቶ ኣካል ከም ትሳናበት ይገብር። ካብ ሓለውቱ፣ ውይ መራሕቲ መጎግዚይኡ ነዊሕ ዕድመ ክህልዎም ኣዩፍቅድን። እቶም ዘገልግልዎ ዝላዓለ ዕድመ ካብታ ዝተራኸቡላ ንውሱን እሱ ዝወሰኖ ጥራይ ኢዮም ንፋስ ኣዱንያ ዘተንፍሱ። ትንፋሶም ከሕጽራ ከሎ ድማ ምስኣ ሃገር ብሓፈሽኡ ትንፋሳ ትሓጽር።

ምዱብ ቁጠባዊ ወይ ምጣነ ሃብታዊ ምዕባለ ብውድቡን መደብን ኣይሰነን። ኩሉ ዝርኣ ትካላት እውን ንመናፍሕ ፕሮፓጋንዳ ኢዩ ዝሰራሕ። መንገዲ እንተ ተሰርሐ ምህርቲ ኣየማላልስን። ንህዝቢ ዝኸውን ሃልኪ እውን ከም ቀረብ ወይ ሰደድ ብጻቕን ወይ ብጻይነት ዝልካዕ ወይ ዝግለጽ ኣይኮነን። ጥራይ ዝተፈጸመ እንዳ ተባህለ ዘቐጸልጸለ ቃላት ሜድያ ይቃላሕ። ጽርግያ ኣብ ክንዲ ሃብቲ ሃገር ዘመላልስ ኣብ ራድዮን ተለብኻንን ዲሞክራሲ ጽዒኑ ንህዝቢ ከም ዝዕድል ገርካ ይቐርብ። ሃገር ነቐጺ ድርቅን ከረውረው ኣቢልዎ ከሎ ነተን ዘለዎ ቁሩብ ማይ ኣብ ገለ ቀጠልያ ኣሕምልቲ ወይ ሳዕሪ ኣብቂላን ሃገር ሓምላይ ከም ዝመሰለት ይገልጻ። ገዛውቲ ኣብ ንእስ ዝበለ ዞባ ሃኒጽካ ጽባቕን ግርማን ከተማ ዝገልጽ ትርኢት ይዳኸር። ኣዴታትን ቆልዑን ንሕብስቲ ክዕድጉ ተሰሪዖም ከም ዘይሓደሩ ንኹሉ

ከታልል ዝኸእል ብንእሽተይ መሃረም ዝተታሕዘዝ ቅጫ ኣብ ሳዕሲዒትን ዳንኬርን ጽጋብ ሃገር ይግለጽ። ኣብዮት ጉድ ጽቡቕን ስሉምን መቓብር ግን ውሽጡ ርኽሰትን ኣዕጽምቲ ደቂ ሃገር ይመስል። ገጽን ጉድን እቲ ሕብረተ-ሰብ። ልቕሉቕ መቓብር ታሪኽ ህዝብን ታሪኽ ፖለቲካዊ ዕርቃን እንታዳ ተጋህዶ ይኸይድ። ህሞትን ኣቓልቦን መላእ ሕብረተ-ሰብ ከተዘንብዕ ምስ ከባቢኻ ውግእን ኩናትን ምጽሕታር ዕለታዊ መስርሕ ይኸውን። ሓተታ ዝብሉ ድያቆናት ልሳነ-በዙሃን ቃል ኣብ ልዕሊ ቃል ዝድርድሩ፣ ንዝጠፈሸ ክስራኖም ብሓሶትን ፈኸራን ዓብሊኹም ዘቕርብዎ መናፍሕ ተደሪርም ዘግባዕብዎ መደርቲ ዕላማን ምልክትን ሃገር ኣቐዲሞም ቅልቅል የብሉ። ካብ ኩሉ ተነጺሎም ከለዉ፣ ዓለም ከም ዝጨበጡን ኩሉ ድማ ናይ መሰላት መጣበቂ ይወሓስ የግብእ ክብሉ ንሰሞዖም። „በይኑ ዝማነት ዝረትዖ የብሉን“ ዝብል መልእኸቲ ከም ዘመሓላልፉ ይበርህ። እዚ ሜላ እዚ ካብይ ይብገስ!!!!

ቅድሚ እታ ሓምሽይቲ ክፍሊ (5ይቲ) ምምስራት፣ ኣብ ሜዳ ኣርባዕተ ክፍልታት ጥራይ ኢየን ነይረን። እሳትን ድማ ቀዳመይቲ ክፍሊ ናይ ባርካ እሞ ብእድሪስ መሓመድ ኣደም ትውከል። ካልኣይቲ ናይ ሰንሒት ምስ ሳሕል ኣጣሚርካ ብእድሪ ገላውዶስ ትውከል። ራባዓይቲ ክፍሊ ድማ ናይ ሰምሃር ብዑስማን ሳልሕ ሳብ ትውከል። እታ ሳልሴይቲ ክፍሊ ሓደ ኣብ ሳዕለዋይ መሪሕነት ተ.ሓ.ኤ ወካሊ ዘይብላ ብምንባራ ጥራይ ዘይኮነስ ከም ብሂር ሳሆ ብርክት ዝበሉ ስለ ዘይኮኑ ምስ ደቂ ከበሳን ጀበርትን ተማሓዚያን ተጠራኒፋን ትኸይድ ዝነበረት ኢያ። ኣብ ምቕርራብ ካብቲን ቀዳማይትን ካልኣይትን ብዝበለ ምስ ራባዓይቲ ትዳናገጽን ትጽጋዕን ነይራ። እዚ ናይ ክፍልታት ምምቕቓል ብዙሓት ሰባት ከም ኣሉታዊ ምክፍፋላት ገይሮም ዝወስድዎ ነይሮም። ይኹን እንበር እቲ ኣብቲ እዋን ከምኡ ክግበር ዝደፋፍእ ናይ ኣልጀሪያ ሰውራ ኣንጻር ፈረንሳዊ መግዛእቲ ዝካየድ ዝነበረ ከም ሞደል (መለክዒ) ተራእዩ ኣብነታዊ ገርካ ብምውሳድ ዝተጠመተ ነይሩ። ዝኾነ ይኹን ግን ፍጹም መምዘኒ ኮነ መለክዒ ፍርዲ ንምሃብ ነቲ ሽዑ ዝነበረ ማሕበራዊ ኣተሓሳስባ ኢዩ ከም ረቛሒ ክርእ ዘለዎ። ብናይ ሎሚ ኣተሓሳስባ ንናይ ሽዑ ወይ ኣብቲ እዋን ዝነበረ ፍርዲ ክትህብ ዘይርትዓዊ ይኸውን። ቅድም ቅድም ኢትዮጵያ ነቲ ብሂራት ምስቲ ዝተኸለቶ ክቃያየም ዝተወሰደ ስልቲ ወይጦታት ኮነ ናይ ስለላ መርበብ ብምውፋር ኣሉታዊ ጽልዋታት ከም ዝሰፍር ዘዋፈረቶ ሰፊሕ ደገፍ ንክትረክብ ኣየኸእላ እንበር ብመጠኑ ነቲ ህዝቢ ከም ዝሹቕረር ገይራቶ ኢያ። ካልእ እውን ኣብቲ ናይ ሰውራ ቀጽሪ ድማ ቡቶም ካብ ክርሲ ኤርትራ ብፍላይ ድማ ዓብላሊ ቁጽሪ ዝነበሮም ደቂ ከበሳ ዝዋፈር ዝነበረ ናይ ኮማንድስ ምስ ጦር ኮይኑ ውዕወዕ ውጋኣት የካይድ ብምንባሩ ገለ ገለ ቅምታስ ተፈጢሩ ንይሩ። እዚ ጸሊም በለቕ ዘለዎ ወፈራ ንምውግኡ ብረታዊ ጥራይ ዘይኮነስ ናይ ኣተሓሳስባ ምምዕራይ

እውን ከግበረሉ ይግባእ ነይሩ። ኣብዚ እዋን እዚ ኢዩ ኢሲያስ ቡቶም ኣመንቲ ምስልምና ዝወርድ ግፍዕታት ስለ ዘሎ ከይትሰለፉ ክብል ህንጡይ ድዩ ወይስ ካልእ መሰነይታ ዘለዎ መልእኽቲ ዘመሓላለፈ። ብርግጽ ከም መንእሰይ ኮነ ብዘይ ንቕሑ ኣጠማምታ ፈጸምዎ ክኸውን ይኸእል ዝብል ገለ ማዕጾ ክትህብ ዝገብረካ ሓሳብት ይህሉ ይኸውን። ሎሚ ግን ኢሲያስ ካብቲ ሽዑ ክሳብ ሎሚ እንታይ ተማሂሩ ዝብል ሕቶ ምስ ተልዕል፣ ተጻልዩ ኣይተጻልዩ ኢሲያስ ብዘይገድስ ኣዕናዊ መስመር ከም ዝኸተል ጥራይ ኢኻ ክትፈርድ ትኸእ።

እቲ ንኹሉ ናይ ሜዳ ኣካይዳ ንምምዳብ ኣብ ኢድ ሳበን እድሪስ ገላውዶስ ስለ ዝነበረ፣ እዋ ክልቲኦም መተሃላልኸቲ ስለ ዝነበሩ እቲ ውድድር ኣሉታዊ ጎድኒ ክወስድ ጀሚሩ። ብመጀመርያ ኣንጻር ኢትዮጵያ ዝካየድ ውግኣት ኣብተን ክፍልታት ምድግጋፍ ኣይተራእየን። ብመጀመርያ ክጥመት ዝነበሮ ጉዳይ ክኸውን ነይርዎ ዝብል ሓሳብ ሕጂ ክትዋራዘዩ ምስ ትፍትን ትርጉም ክህብ ኣይክእልን። ዕጥቃዊ ጎነጽ ኣንጻር ኢትዮጵያ ገና ኣብ ምውላዱ ስለ ዝነበረ ንኹሉ ናይ ሰራዊት ሜላታት ከም ተመክሮ ክጥቀስ ዝኸእል ብዘይ ምንባሩ ካብ ዘዩላ ከም ዘሎ ገርካ ክተቕርብ ኣይካኣልን። ግን ብወገን ገላውዶስ ሓንቲ ነተን ክልተ ክፍልታት ባርካን ሰንሒትን ናብ ዓወት ተብጽሖ ኢያ ዝብላ መደብ ተበገሰት። ኢትዮጵያ ብፍላይ ካብ ደቂ ከበሳ ገለ ገለ ድማ ካብ ደቂ ቆላ ናይ ስለላ ሰባት ትልእኸ ብምንባራ ምቕባል ሓደሽቲ ተጋደልቲ ደስኪሉ ነይሩ። እቶም ደቂ ከበሳ ክቃለሱ ዝመጹ ድማ ገና ተዛረቡቲ ትግርኛን ክርስትያን ስለ ዝኾኑ ናብ ሳልሳይ ክፍሊ ክኸዱ ይምርሑ ነይሮም። ነዛ ጉዳይ እዚኣ እድሪስ ገላውዶስ ገለ ረብሓ ዝረኸበላ ኣብ ግምት ኣእትዩ እዋ ምስ ሰንሒት መጓርብቲ ዓንሰባ ብቐረባ ብሰፊሑ ኣውራጃ ሓማሴን ስለ ዝኾነት ናይ ሓማሴንን ክርስትያንን ሓምሽይቲ ክፍሊ ከውጽእ ተጣበበ። ግን ብዝኾን ጸጋይ ገብረመድህን ኣባህሪካ ከም ዝርሕቅ ዝብል ስልቲ ሓንጻጸ። ድሕሪ ጸጋይ ገብረመድህን ነታ ሓዳስ ትወጽእ ሓንሸይቲ ክፍሊ ወልዳይ ካሕሳይ መራሒኣ ክኸውን ድማ መደበ። ቡቶም ምሁራት ዝነበሩ ድማ ተሪር ተቓውሞ ኣጋጠሞ። ገላውዶስ ግን መታን ድልዩቱ ከማልእ እውን ካብቲ ዝወጠኖ ክእለ ኣይደለየን። ብፍላይ ምስዚ ኣተሓሳስባ ድማ ኢሲያስ ደቂ ከበሳ ኣብ ኩለን እተን ክፍልታት ፋሕ ኢልና ክንቃለስ ኣለና ዝብል መርገጺ ከም ዘለዎ ኣብቶም ደቂ ከበሳ ከስምዕ ጀመረ። ኣብ ኣጠማምታ ወልዳይ ኮነ ኣብ ብዙሓት ግን ናይ ዘይምትእምማንን ምጥርጣራትን ከምኡውን ባህሪካ ናይ ምስላም ዋሕዚ ስለ ዝነበረ። እቲ ሽግር ብናይ ግላውዶስ ውጥን ይኸድ ዝብል ርእይቶ ነይሩ። ሓቢርካን ተጻናቢርካን ምንባር ግን ኣብ ሳልሳይቲ ክፍሊ ጥራይ ዘይኮነስ፣ እንተደኣ ከም መርገጽን ሕንጻጽን እዋ ብንጹርን መትከላውን መርገጺ ተሓንጻጽን፣ ልዕሊ ኩሉ ድማ ንቕሓት ናይ ኩሎም ኣብ ትሕቲ ዕጥቂ

ዘለዉ ሰራዊት ክብ ዝበል ተቐባልነት ተረኪቡ ተበጺሑን ጠመተና ምትሕንፋጽ ኢዩ ዝብል ሰፊሕ ርእይቶ ነይሩ። ምስቲ ዝነበረ ኩነታት ግን ናይ ብዙሓት ከበሳውያን ጀዋሲስ ኢዮም ዝብል ብኢደዋኒናዊ ምቕንጻላት ስለ ዝነበረ፣ መእለይ ይገበረሉ ዝብል ለባም ሓሳብ እውን ይሰነ ነይሩ። እዚ ኣጠማምታ እዚ እውን እድሪስ ገላውዶስ ከም መፍትሒ ኣቕሪብዎ ክኸውን ይኸእል። መድረኻዊ ወይ በብመድረኹ ምቕርራብ ዝብል ሜላ እውን ዝወሰዶ። ኢሲያስ ግን ተለዋዋጢ ባህሪ ስለ ዘለዎ፣ ነቲ ናይቶም ደቂ ከበሳ ከም መፍትሒ ገይሮም ናይ ምቕባል ስምዒት ስለ ዘስተብሃለ ቀልጢፉ ንናይ እድሪስ ገላውዶስ ሓሳብ ዝነጽግ ተሪር ተቓውሞ ክገብር ጀመረ። ብመጀመርያ ኣይትሰለፉ ክብል ጸኒሑ ብሓንጻብ ድማ ምስቶም ኣመንቲ ካልእ እምነት ተሓዋዊስና ክንቃለስ ምባሉ ተጋላባጢ ባህሪ ኢኻ ትዕዘብ። ከም ቅጥዕ ኣተኣላልያ ሓንቲ ፈራዲት ኣካል ክትወጽእ እዎ ናይ ነፍሱ-ወከፍ ውልቀሰብ ጉዳይ መርሚራ ፍርድን ቢያንን ከተሕልፍ ዝብል ጠለብ እውን ብወገን ኢሲያስ ኣይቀረበን። ነቲ ዝብሎን ዝደልዮን ስነ-ፍልጠታዊ ዛዕባታት ስለ ዘዮቕርብ ድማ ክዕወት ኣይክእልን። ነቲ ናይ እድሪስ ገላውዶስ ግን ተቐቢሉ ዝኸይድ ወልዳይ ካሕሳይ ነበረ። እሱ ናቲ ኣጠማምታ ነይርዎ። እታ ንደቂ ከበሳ ትውክል ክፍሊ ምስ ትጻቢ ድማ ንኹሉ ትሓቶን ትውክሎን ከተማልእ ክትጻቢ ኣለዎ ዝብል ኣረኣእያ ኣሕደረ። እቶም ደቂ ከበሳ ኮነ ኣብ ሳልሳይ ክፍሊ ዝነበሩ ካልኦት ንኡሳት ብሂራት ኣብቲ ዝርገሐ ሰራዊት ጽልዎ ስለ ዘይነበሮም ድማ ካልእ ኣማራጺ ኣይነበሮምን። ግላውዶስ ንሳብ ሰለስተ ብክልተ (3-2) ክዕወተሉ ኢዩ ተበጊሱ ዝብል ርእይቶ እውን ነይሩ። ሳብ እውን ነቲ ቁጽሪ ከምከን ነታ ሓምሸይቲ ክፍሊ ናይ ኣከለ-ጉዛይ ክገብራ ጸረ ግላውዶስ ተበገሰ። ኣብ እቲ ላዕለዎይ ባይሮ ዘይምትእምማን ስለ ዝነበረ፣ እቲ መድረኽ ሓድሽ ከበሳዊ ኮነ ኣውራጃዊ ውድድር ተኸፍተ። ነቲ ዝተጀመረ ኣስተብሂሉን ከይክፈትን ሓያል ተቓውሞ ዘስመዐን ኣብቲ ብድሕሪ ኣሲያይማ 5ይቲ ክፍሊ ዝተኻየደ ቁርቁስ ጻቢ ተራ ዝተጸወተ ሃይለ ድሩዕ ነበረ። ነቲ ኣውራጃዊ ኣጸዋው-9 ፈጸሙ ተቓውሞ። እዛ ሓምሸይቲ ክፍሊ ናይ ኣውራጃ ኣጸዋው-9 ክህሉዎ ኣይግባእን ኣብ ዝበለሉ ድማ ካብቲ ዝጸወቶ ዝነበረ ንጡፍ ታራ መታን ክርሕቕ ምስ ሓንቲ ናይ ከቢድ ብረት ኣሃዱ ንፍልፍል ክኸይድን ክእለን ተገብረ። ስለዚ ኣብቲ ናይ ምንቕቓሕ ድማ ድስኩል ተራ ከም ዝህልዎ ተገብረ። ሃይለ ድሩዕ ኣብ ሰራዊት ናይ ዕጥቃዊ ሓድነትን ቡቕሊ ሃገራዊ ስምዒትን ከዕዝዝ ዝቃለስ ምንባሩ ክሳብ ናብ ናይ ናጽነት ምብራቕ ዝተጸወቶ ግደ ኩሉ ኣብ ህዝባዊ ሰራዊት ዝነበረ ዝምስክሮ ሓቂ ስለ ዝኹነ ዝኣለምካ ኣሊምካ ክትፍሕቆ ኣይካኣልን።

እዚ እውን ጥራይ ኣይኮነን ናይ ሃይለ ድሩዕ ተራ። ኣብቲ ነታ ሓምሸይ ክፍሊ ንሙቁም ዝግበር ዝነበረ ዋዜማ ኢሲያስ ዝጸወቶ ዝነበረ ሕማቕ ተራ ዕሸላዊ ኢዩ ዝብል ገምጋም ስለ ዝነበሮ፣ ኢሲያስ ዝእለየሉ መንገዲ ወይ ግዝያዊ ዝርሕቀሉ ሃሰስ ይብል ነይሩ። ቻይና

ንሰውራ ኤርትራ ናብ ደሳዊ ደንበ መእተዊ አፍሪቃ ገይራ ስለ ዝጠመተታ እሞ ምልኡ ጸብጸብ ስለ ዝነበራ ሓሙሽተ ካድራት ከተሰልጥን ዕድል ሃበት። ካብ ነፍሰ-ወከፍ ክፍሊ ድማ ሓደ ተጋዳሳይ ንናይ ካድርን ፖለቲካዊ ትምህርቲን ናይ ሰውራ ምምራሕን ብረታውን ኣተኣላልያ ከመሃሩ ዝብል ጠለብ ከማላእ ብወገን ቺና ፊልያ ካብተን ክፍልታት ሓሓደ ሰብ ክህቡ መደበት። ልክዕ ኢዩ ቺና እታ ሓምሸይቲ ክፍሊ ገና ተደላዲላ ዘይቆመት ምዃና ኣፍልጦ ኣይነበራን። ይኹን እንበር ጀብሃ ድማ ንክርስትያን ኢላ ሓምሸይቲ ክፍሊ ሓንቲ ማዕረ እተን ካልኣት ደልዲላ ዝረገጸት ገይራ ኣቕሪባ ብምንባራ ሓደ ካብኣቶም ክውክሉ ሓበረቶም። ብርግጽ ከም ሓምሸይ ሰብ ናይ ሓምሸይ ክፍሊ ክትውክል ይከኣል ነይሩ። ግን ቡቲ ዝተሞህበ መደብ ግን ባዕላ እታ ክፍሊ ክትውክል ምሉእ ዕድል ተሞህባ። ወልዳይ ካሕሳይ ክኸይድ ምሉእ ዕድል ነበር፣ ንሱ ግን ስለ ዘይደለየ ነቶም ተጋደልቲ ሓደ ሰብ ክመርጽ ዕድል ተሞህቦም። እቲ ምርጫ ናይ ተጋደልቲ ንሙሴ ተስፋ-ሚካኤል ተወሰን። ይኹን እንበር ኣብ ናይ እምነትን ብሄርን ኢሲያስ ብዙሕ ታሕቲ ታሕቲ ኮነ ምስ ወልዳይ ካሕሳይ ብፍላይ ኣብ ህልኽ ኣትዩ ስለ ዝነበረ፣ ኣብ ህይወቱ ኮነ ኣብ ፍጹም ህላዌ እታ ክፍሊ ከስዕቦ ዝኸእል ጉድኣት ንሃይለ ድሩዕ ስለ ዘሰከፎ፣ ኣብቲ ምርጫ ዳግመ ጠመተ ክግበረሉ ስለ ዝተንቀሳቐሰ እሞ ድማ ኣብ ልዕሊኡ ፍጹም ኣወንታዊ ኣረኣእያ ስለ ዝነበረ መታን ኩሉ ክመዓራረ ኢሲያስ ክኸይድ ርእይቶ ኣቕረበ። ብናይ ወልዳይ ካሕሳይ ድልየት እንተደኣ ሙሴ ዘይከይዱ ሃይለ ድሩዕ ለባምን ንኩሉ ዝካየድ ምይይጥን ክትዕን ዝኣሊ ብምንባሩ ንዑኡ ክኸይድ ይደልዩ ነይሩ። ኣብቲ እዋን እቲ ሙሴ ኣብ ከሰላ እታ ናይ መጀመርያ መጽሕፍት ናይ ሓሙሸይቲ ክፍሊ ክጽሕን ከዳሉን ኣብ ከሰላ ኢዩ ዝነበረ። ተጋደልቲ ናይቲ እዋን እቲ ነታ ብሃይለ ድሩዕ ምርጫ ስለ ዘቕለብሉ ንሙሴ ኣትሪፎም ንኢሲያስ ክኸይድ ተወሰነ። ውልዳይ ካሕሳይ እውን እቲ ብኢሲያስ ክኸይድ ምትኹታኽ ጸሊእዎ ስለ ዝነበረ ንቻይና ምኻዱ ኣይተቐወሞን። ኣሕጽር ኣቢልካ ምርኣይ ነይሩ ክኸውን ይኸእል፣ ካብ ኩሉ ግን ናይ ኢሲያስ ናብ ቻይና ምኻድ ኣወንታዊ ነይሩዶ ከምቲ ሃይለ ድሩዕን ወልዳይ ዝገመትዎ ወይስ እቲ ናቱ ናብ ቻይና ምኻድ ነዚ ዘሎ ህሞት ክፍጠር ክኢሉ ኣብ ዝመጽእ ክንሪኦ ኢና።

ኣብ ራብዓይ ክፋል ክሳብ ንራኽብ ሰላምታይ የመሓላልፍ።

ተስፋ ዘውደ።